

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

КРАЇНОЗНАВСТВО

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальностей**

- 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії",
292 "Міжнародні економічні відносини"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018**

УДК 908(477)(07.034)

K77

Укладач І. А. Булкіна

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу.

Протокол № 1 від 27.08.2017 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Країнознавство : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальностей 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", 292 "Міжнародні економічні відносини" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. І. А. Булкіна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 47 с.

Уміщено основні практичні завдання за темами навчальної дисципліни та рекомендації щодо їхнього вирішення.

Рекомендовано для студентів спеціальностей 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", 292 "Міжнародні економічні відносини" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 908(477)(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2018

Вступ

Навчальна дисципліна "Країнознавство" спрямована на засвоєння студентами спеціальностей 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", 292 "Міжнародні економічні відносини" першого (бакалаврського) рівня теоретичних положень щодо стану та розвитку країн світу, що відіграють важливу роль у світовій економіці, розвитку їхнього міжнародного партнерства й особливостей в аспекті ведення бізнесу; а також оволодіння навичками в самостійному здійсненні аналізу, ідентифікації й оцінювання інтеграційних процесів у світовій економіці, аналізу і прогнозування розвитку міжнародного партнерства та його впливу на ведення міжнародного бізнесу.

Програма навчальної дисципліни "Країнознавство" містить один змістовий модуль і вісім тем, які охоплюють теоретичні питання та практичні аспекти реалізації міжнародних відносин у їхніх різноманітних виявах, дослідження регіональних аспектів розвитку країн світу і їхнього впливу на геополітичні процеси, а також особливості взаємодії держав на міжнародному рівні.

Технологічною картою навчальної дисципліни передбачено практичні заняття. Це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички у їхньому практичному застосуванні шляхом виконання студентом, відповідно до сформульованих завдань.

До практичних занять розроблено методичні рекомендації, які розкривають тематику і плани проведення практичних занять із переліком рекомендованої літератури.

У методичних рекомендаціях для проведення практичних занять містяться завдання та приклади виконання типових завдань за темами навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1

Основи країнознавчих досліджень та особливості розвитку країн світу

Тема 1. Методологічні основи країнознавчих досліджень

Практичне заняття 1 Групування країн за різними ознаками

Мета – використання інструментарію систематизації та регіоналізації у країнознавстві.

Завдання 1.1. Виберіть одну з відомих вам класифікацій країн. Здійсніть аналіз трьох країн за вибраною класифікацією (пропорційно до кількості груп країн) за такими показниками, як: економічні, демографічні, географічні.

Методичні рекомендації

1. Найбільш поширеними є такі класифікації країн, як:

1) за економічним розвитком виділяють розвинені країни (Швейцарія, Бельгія, Нідерланди, Австрія, Скандинавські країни та ін.); країни, що розвиваються (Греція, Іспанія, Португалія, Ірландія та ін.); країни з перехідною економікою (країни СНД, країни Східної Європи, Китай);

2) класифікація МВФ, відповідно до якої країни можна розподілити на країни з розвинутою економікою (США, Японія, Німеччина, Франція, Італія, Велика Британія та Канада) та країни з ринком, що формується (усі країни, які не ввійшли до першої групи);

3) класифікація Світового банку, відповідно до якої всі країни світу можна об'єднати в чотири групи: країни з низьким рівнем доходів – 1 035 дол. США та нижчим (Гаїті, Афганістан, Ефіопія та ін.); країни з доходами нижчими від середнього рівня – 1 036 – 4 085 дол. США (Україна, Вірменія, Грузія, Болівія, Індія, Гана та ін.); країни з доходами вищими від середнього рівня – 4 086 – 12 615 дол. США (Албанія, Білорусь, Китай, Болгарія, Колумбія, Еквадор, Казахстан, Туреччина, Таїланд та ін.); країни з високим рівнем доходів – 12 616 дол. США та вищим (Велика Британія, Німеччина, Данія,

Нідерланди, Чехія, Монако, Люксембург, США, Канада, Нова Зеландія, Австралія та ін.);

4) класифікація за кількістю населення: найбільші країни (понад 100 млн осіб), значні країни (40 – 100 млн осіб), середні країни (20 – 40 млн осіб), невеликі та дрібні країни (1,5 – 20 та менше за 1,5 млн осіб);

5) класифікація за площею території: країни-гіганти (понад 3 млн км²), великі країни (1 – 3 млн км²), значні (0,5 – 1 млн км²), середні (100 – 500 тис. км²), малі (10 – 100 тис. км²), невеликі (1 – 10 тис. км²) та мікродержави (менш ніж 1 тис. км²).

2. Показниками для аналізу можуть бути такі: економічні (ВВП на душу населення, державний борг, середня заробітна плата тощо), демографічні (кількість населення, рівень смертності, індекс рівня освіти), географічні характеристики (площа країни, довжина транспортного сполучення та ін.).

Для характеристики економічного розвитку країн доцільно використовувати статистичну інформацію Світового банку.

Індекс рівня освіти (Education Index) – це комбінований показник Програми розвитку ООН, який розраховують як показник освіченості населення та показник загальної частки учнів, які здобувають освіту. Статистичні дані за цим показником доцільно знаходити на офіційному сайті Програми розвитку ООН.

3. Для здійснення аналізу доцільно використовувати показники приросту, що визначають за такою формулою темпу приросту:

$$T_{\text{пр.}} = \frac{П_{\text{п}} - П_{\text{пп}}}{П_{\text{пп}}} \times 100 \%,$$

де $T_{\text{пр.}}$ – темп приросту, %

$П_{\text{п}}$ – значення показника в поточному періоді;

$П_{\text{пп}}$ – значення показника в попередньому періоді).

Література: [1 – 8; 19 – 20].

Наприклад:

Відповідно до класифікації МВФ вибрано такі країни, як: США, Японія, Німеччина, Франція, Італія, Велика Британія – країни з розвиненою економікою; Бразилія, Індія та Китай – країни з ринком, що формується.

Для аналізу вибрано економічні (ВВП та ВВП на душу населення) та демографічні (населення, індекс рівня освіти, рівень тривалості життя, рівень смертності новонароджених) показники.

2017 року найбільший ВВП у світі мали США (рис. 1.1), що на 59,3 % більше, ніж у Китаю, та у 9,89 рази перевищує ВВП Бразилії. Показник ВВП на душу населення також найвищий у США. Найбільше значення цих показників відрізняється в Китаю: якщо за значенням ВВП Китай посідає друге місце, ураховуючи те, що він є країною з ринком, що розвивається, то за ВВП на душу населення – сьоме серед вибраних для дослідження країн. Саме за показником ВВП на душу населення чітко простежують класифікацію країн на країни з розвинутою економікою та країни з ринком, що розвивається, адже три останні місця серед досліджуваних 2017 року посідають Бразилія, Індія та Китай (див. рис. 1.1).

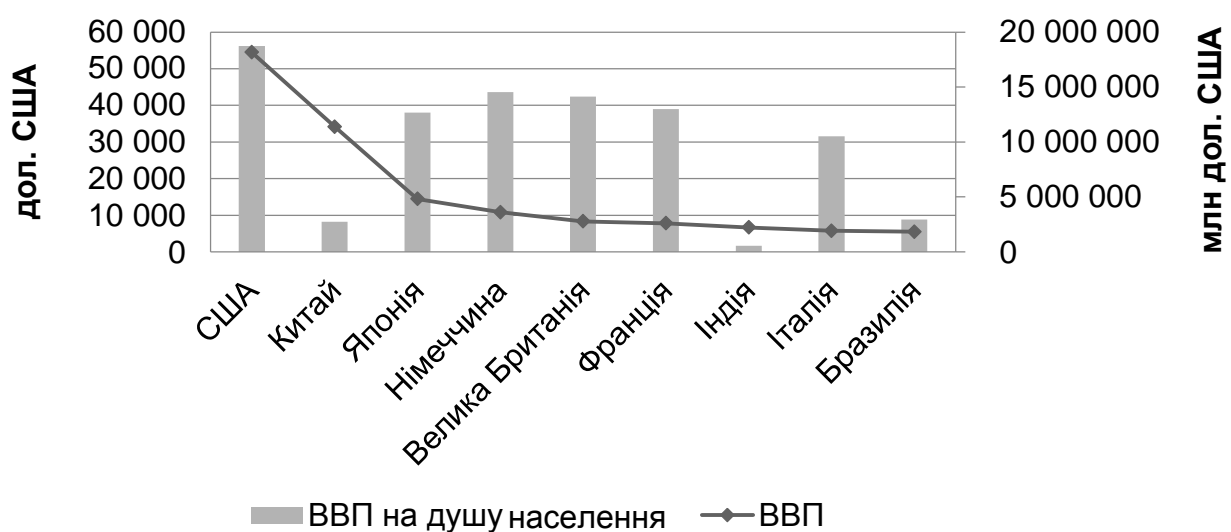

Рис. 1.1. ВВП (права шкала) та ВВП на душу населення (ліва шкала) країн світу 2017 року

Такі значення показників в Індії та Китаю можна пояснити кількістю населення, оскільки ці країни є лідерами у світі: кількість населення Китаю в 4,3 раза, а Індії у 3,9 раза перевищує цей показник у США. Однак це не пояснює ситуацію в Бразилії: тоді як населення Бразилії у 2,4 раза перевищує населення Німеччини, показник ВВП на душу населення в 5 разів менший за аналогічний у Німеччині.

Для характеристики соціального розвитку країн вибрано такі показники, як: загальна кількість населення країни та рівень його освіченості. Як видно з рис. 1.2 найбільші диспропорції між зазначеними показниками спостерігають у країнах, що входять до Великої сімки. Такі країни мають

порівняно невелику кількість населення (у світі), однак водночас населення цих країн вважають найбільш освіченим у світі.

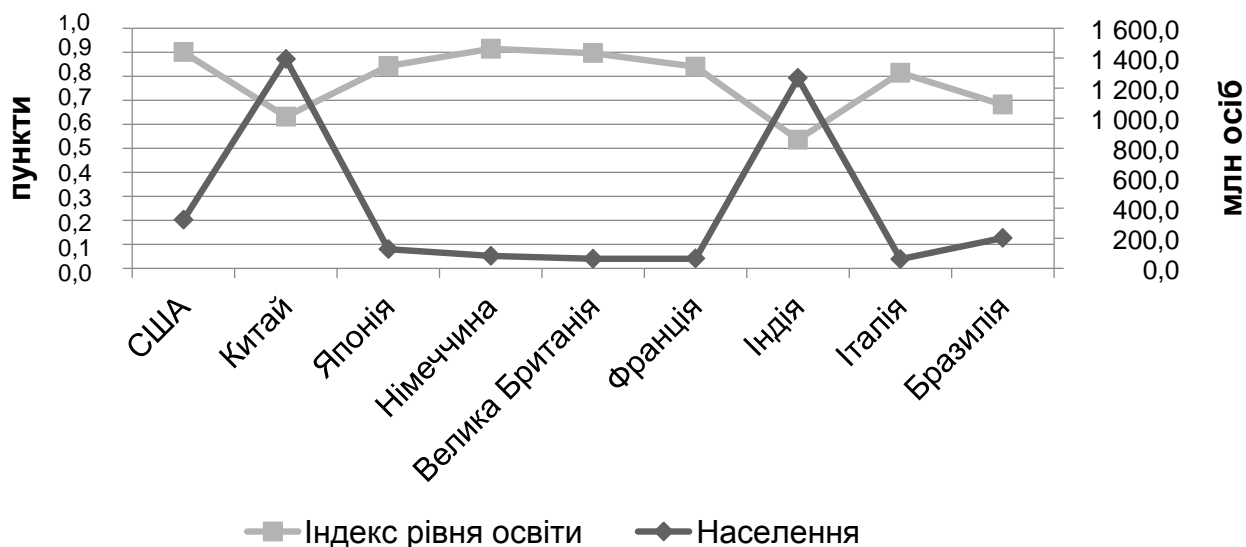

Рис. 1.2. Порівняння показників рівня освіти (ліва шкала) та загальної кількості населення (права шкала) у досліджуваних країнах

Це можна пояснити тим, що в кожній із зазначених країн середня освіта є обов'язковою. Інша ситуація характерна для Китаю та Індії. Країни-гіганти за кількістю населення є безумовними лідерами у світі. Населення цих країн становить майже третину всього населення планети. Незважаючи на значні показники економічного розвитку Китаю та поліпшення аналогічних показників Індії, їх не достатньо для того, щоб забезпечити обов'язкову середню освіту населення. Зазначену проблему в Індії посилює кастовість населення, яка склалася історично та фактично існує в сучасному світі.

Серед вибраних для аналізу країн чотири (США, Китай, Індія та Бразилія) входять до 10 країн світу з найбільшою площею. Однак зв'язку між цим показником і показником загальної кількості не існує.

Таким чином, можна зробити висновок, що географічні характеристики меншою мірою впливають на розвиток економіки країни. Однак наявність фінансових ресурсів обумовлює рівень соціального розвитку. Водночас між показниками загальної кількості населення країни та рівнем економічного розвитку є обернений зв'язок, наявність якого потребує окремих досліджень.

Тема 2. Геополітика, геостратегія та міжнародні організації

Практичне заняття 2 Сучасна геополітична ситуація у світі

Мета – розуміння геополітичних процесів у світі та впливу світових організацій і ТНК на розвиток світової економіки.

Завдання 2.1. Охарактеризуйте один із відомих геополітичних регіонів світу. Визначте основні суперечності, що існують у цьому регіоні. Обґрунтуйте їхній вплив на розвиток економіки цього регіону.

Методичні рекомендації

1. Основні геополітичні регіони світу: Близький схід, Середня Азія, Південна Азія, Східна та Південно-Східна Азія, Карибський басейн, Латинська Америка, Європа та Антарктида.

2. Основні суперечності в регіоні (релігійні, національні, політичні, економічні та ін.)

3. Основні географічні чи політичні об'єкти, що спричиняють конфлікт інтересів.

Література: [1 –9; 11; 16; 17; 24].

Наприклад:

Найстаршим регіоном зіткнення інтересів є Близький Схід. Він є торговельним вузлом між Сходом і Заходом, Азією та Європою, а, з іншого боку, найбільш багатим регіоном із т. зв. забезпеченості вуглеводнями (нафтою і газом). Основними торговельними вузлами в регіоні є Суецький канал, Босфор і Дарданелли, Ормузька протока.

Основні суперечності в регіоні такі:

1) між християнами (Вірменія, Грузія, Ізраїль, Сирія, Ліван, Йорданія) і мусульманами;

2) між державою Ізраїль та арабськими сусідами;

3) усередині арабського світу: між сунітами (Саудівська Аравія) і шиїтами (Іран).

Історично це зона боротьби між великими європейськими імперіями (Німеччиною, Росією та Британією) за контроль над торговельними каналами та паломництвом на Святу Землю. Нині це боротьба за вплив між США та Британією, з одного боку, Росією і Китаєм, з іншого, за контроль над торговельними шляхами та нафтовидобутком.

Так, Суецький канал контролює основний обсяг морських перевезень із Європи до Азії; Босфор – єдиний безальтернативний вихід із Чорного моря; Дарданелли – єдиний вихід у Середземне море з Мармурового (Туреччина, Греція частково); через Ормузьку протоку проходить абсолютна більшість нафти та газу, що добувають у регіоні.

Не менш важливим геополітичним центром на Близькому Сході є Сирія, яка є єдиним доступним (крім Ізраїлю) виходом до Середземного моря для всіх нафтовидобувних держав регіону й альтернативою Ормузькій протоці.

Окрім того, кордон між Іраном, Туреччиною, Сирією, Іраком, частково Саудівською Аравією є районом безперервного конфлікту через контроль над видобутком нафти, що посилюється проживанням там "найбільшого народу без держави" (курдів).

Отже, на території держав Перської затоки міститься дві третини всіх світових запасів нафти. Цей район є районом найбільш дешевого видобутку нафти (за собівартістю приблизно 7 дол. США). У світі ціни на нафту дешевші лише в Лівії.

Завдання 2.2. Охарактеризуйте діяльність однієї міжнародної організації. Визначте її роль у регулюванні політичних конфліктів.

Методичні рекомендації

1. Виберіть одну організацію з наявного переліку:

загальнополітичні організації – Організація Об'єднаних Націй (ООН), Ліга арабських держав (ЛАД), Організація американських держав (ОАД), Організація африканської єдності (ОАЄ), Азійсько-тихоокеанська рада (АЗПАК);

військово-політичні організації – Організація Північноатлантичного договору (НАТО), Західноєвропейський союз (ЗЄС), Організація з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ), Тихоокеанський пакт безпеки (АНЗЮС) тощо;

міжнародні економічні об'єднання – Світова організація торгівлі (СОТ), Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК), Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА);

регіональні організації – Європейський Союз (ЄС), Співдружність Незалежних Держав (СНД), Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ), Центральноєвропейська ініціатива (ЦЄІ);

валютно-фінансові організації – Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР);

спеціалізовані – Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародна агенція з атомної енергії (МАГАТЕ), Міжнародна організація праці (МОП), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Світова організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Європейська асоціація вугілля та лігніту (EURACOAL).

2. Укажіть штаб-квартиру, керівника організації.

3. Визначте мету та завдання діяльності організації.

4. Охарактеризуйте участь України в діяльності вибраної організації.

Література: [1 – 6; 9 – 11; 16; 17; 19; 20; 24].

Наприклад:

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) – це міжнародна фінансова установа, що становить спеціалізовану фінансову установу Організації Об'єднаних Націй, входить до Світового банку.

Сьогодні серед учасників МБРР нараховують 189 країн, включаючи Україну (із 1992 року).

Штаб-квартира – Вашингтон.

Джим Ен Кім, доктор медичних наук, є 12-м **президентом** Групи Світового банку. Незабаром після його вступу на посаду в липні 2012 року цією організацією було поставлено за мету викорінення крайньої бідності до 2030 року та сприяння підвищенню загального добробуту. У вересні 2016 року Рада директорів Групи Світового банку одногосно переобрала Кіма на пост президента на другий п'ятирічний термін, починаючи з липня 2017 року.

На початковому етапі свого існування Міжнародний банк реконструкції та розвитку сприяв у післявоєнному відновленню країн Західної Європи, економіка яких значно постраждала під час Другої світової війни. Із середини 50-х рр., коли господарство країн Західної Європи стабілізувалося, діяльність МБРР більшою мірою стала орієнтуватися на країни Азії, Африки та Латинської Америки.

Метою діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку є скорочення масштабів бідності у країнах із середнім рівнем доходів і у кредитоспроможних бідних країнах, сприяючи сталому розвитку шляхом надання позик, гарантій, продуктів для управління ризиком, аналітичних і консультаційних послуг.

Офіційні цілі МБРР: надання допомоги з реконструкції та розвитку держав-членів шляхом "сприяння капіталовкладень для провиробничих цілей"; заохочення "розвитку виробництва в економічно менш розвинених країнах"; заохочення приватних капіталовкладень за кордоном за допомогою гарантування позик, що надаються приватними структурами, або участь у таких позиках; надання кредитів із власних або залучених коштів.

МБРР надає кредити країнам із низькими доходами, що є клієнтами банку, і доступ до кредитних ресурсів у більш значних обсягах, на вигідних умовах, із більш тривалими термінами погашення та на більш стійкій основі, ніж на ринку капіталу. МБРР – найбільший кредитор проектів розвитку у країнах, що розвиваються, із середнім рівнем доходів на душу населення та кредитоспроможних бідних державах.

МБРР не використовує стандартних умов кредитування. Терміни, обсяги та ставки кредитів МБРР визначають за особливостями проекту, що кредитується. МБРР зазвичай обумовлює надання кредитів певними умовами. Усі позики банку мають гарантувати уряди країн-членів. Позики виділяють під відсоткову ставку, яку змінюють кожні шість місяців. Позики надають, переважно, на 15 – 20 років із відстроченням платежів за основною сумою позики від трьох до п'яти років.

Завдання 2.3. Сформууйте таблицю "Регіональні міжнародні організації країн світу" за зразком (табл. 2.1). Серед зазначених міжнародних організацій виділіть міжрегіональні та субрегіональні (позначками поблизу назви організації).

Таблиця 2.1

Регіональні міжнародні організації країн світу

Регіони	Функціональні типи організацій			
	універсальні	військово-політичні	економічні	спеціалізовані
Америка				
Азія				
Африка				
Європа				
Австралія та Океанія				

Тема 3. Країни Європи: економіка та міжнародне партнерство

Практичне заняття 3 Аналіз сучасного стану країн Європи (економіка, демографія, технології)

Мета – формування навичок в аналізі розвитку країн ЄС, країн, які не є членами ЄС, і основних країн Європи.

Завдання 3.1. Дайте характеристику ключових країн регіонів і субрегіонів Європи.

Методичні рекомендації

1. За класифікацією макрорегіонів світу ООН у Європі виділяють такі субрегіони, як: Західна, Північна, Східна та Південна Європа (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Субрегіони Європи за класифікацією ООН

Західна Європа	Східна Європа	Північна Європа	Південна Європа
Австрія	Білорусь	Данія	Албанія, Андорра
Бельгія	Болгарія	Ісландія	Боснія і Герцеговина
Німеччина	Угорщина	Латвія	Ватикан
Ліхтенштейн	Молдова	Литва	Греція
Люксембург	Польща	Норвегія	Іспанія
Монако	Румунія	Фінляндія	Італія
Нідерланди	Словаччина	Естонія	Македонія
Франція	Чехія	Швеція	Мальта
Швейцарія	Україна	Велика Британія	Португалія
	Росія	Ірландія	Сан-Марино
			Сербія
			Словенія
			Хорватія
			Чорногорія

2. Виберіть країну-лідера в кожному з регіонів Європи та сформууйте паспорт країни.

Паспорт країни має містити загальні відомості про країну, інформацію про географічне положення, державний устрій і форму правління, природні умови й ресурси, населення, господарство, культуру та соціальний розвиток.

Література: [1 – 9; 15; 16].

Наприклад:

Загальні відомості. Офіційна назва – Федеративна Республіка Німеччина (ФРН). Столиця – Берлін (близько 3,5 млн осіб). Площа – 357 тис. км² (61-ше місце у світі). Населення – понад 82 млн осіб (12-те місце). Державна мова – німецька. Грошова одиниця – євро.

Географічне положення. Німеччина знаходиться в Західній Європі та межує з дев'ятьма країнами: на сході – із Польщею, південному сході – із Чехією, на півдні – з Австрією та Швейцарією, на південному заході – із Францією, на заході – із Люксембургом, Бельгією та Нідерландами, на півночі – із Данією. Має вихід до Балтійського та Північного морів, а через них і до Світового океану. Загалом географічне положення Німеччини можна оцінити як сприятливе для її розвитку та міжнародної співпраці.

Державний устрій і форма правління. Німеччина є федеративною державою. Вона складається з окремих земель, кожна з яких має власну конституцію, а також парламент та уряд. Главою держави є федеральний президент, який має незначні повноваження. Виконавча влада належить федеральному уряду на чолі з федеральним канцлером. Законодавча влада – парламенту, який складається із двох палат – бундестагу (виборних депутатів) і бундесрату (його члени призначаються урядами земель).

Природні умови та ресурси. У рельєфі країн переважають рівнини та височини, що сприяє розвитку господарства країни. Гірські масиви Гарц, Шварцвальд мають невелику площу та висоту (до 1 493 м). Лише на крайньому півдні височать північні відроги Альп (до 2 963 м). Клімат ФРН помірний: немає ні сильних морозів узимку, ні великої спеки влітку. Річна сума опадів (600 – 700 мм) на більшій частині території достатня для вирощування без зрошення основних сільськогосподарських культур.

Німеччина має густу річкову мережу. Річки повноводні, судноплавні, з'єднані каналами. На півночі та півдні країни багато озер. Ґрунти, переважно, підзолисті. Вони бідні на поживні речовини та малородючі. Близько

30 % території Німеччини вкрито, переважно, штучно насадженими хвойними лісами. У них розводять тварин, яких використовують для розвитку мисливства: благородних оленів, козуль, ланей, серн, кабанів, фазанів, куріпок тощо.

У харчовій промисловості інтенсивно використовують морересурси прибережних вод (оселедці, макрель, тріску та ін.). Є значні природні рекреаційні ресурси. Гірські річки мають невеликі енергоресурси.

На корисні копалини Німеччина небагата: є лише доволі значні поклади кам'яного, бурого вугілля та калійних солей, а також невеликі запаси нафти й газу; у горах подекуди є родовища руд кольорових металів. Майже повсюдно є будівельні матеріали.

Населення. Населення Німеччини найчисленніше у Європі, досить рівномірно розміщене по території. Середня густина населення перевищує 230 осіб на 1 км², у найбільших промислових районах вона зростає до 500 осіб на 1 км². Смертність перевищує народжуваність. Міське населення становить майже 90 %. Окрім столиці, до міст-мільйонерів належить Гамбург (1,7 млн осіб) та Мюнхен (1,2 млн осіб). У промислових районах міста злилися в агломерації: Рейнсько-Рурську, Рейнсько-Майнську і Штутгартську. Близько 90 % населення становлять німці. До інших корінних жителів належать лужицькі серби (100 тис. осіб) і данці (50 тис. осіб). Значну групу становлять іммігранти з Туреччини та південної частини Європи (2 млн осіб – турки; 0,8 млн осіб – вихідці з колишньої Югославії; 0,6 млн осіб – італійці тощо).

Господарство. За рівнем розвитку господарства, обсягами ВВП Німеччина посідає перше місце у Європі, її економіка базується на найпотужнішій у цій частині світу індустрії. Німеччина посідає провідне місце у світі за виробництвом автомобілів, пластмас, фарб і хімікатів. Основними галузями індустрії є машинобудівна, металургійна, хімічна, електротехнічна та будівельна. Енергетичне забезпечення господарства здійснюють за рахунок енергоносіїв, серед яких основними є вугілля (33 %), газ і нафта.

Німеччина також має високий рівень розвитку легкої та харчової промисловості. Майже 80 % підприємств текстильної промисловості зосереджено лише у трьох землях на півдні та заході країни. Зокрема, у землі Рейн-ланд-Пфальц зосереджено виробництво взуття. Далеко за межі країни поставляють вироби німецької харчової промисловості – ковбаси, пиво та вино.

Найбільший промисловий район Німеччини сформувався в басейні річки Рур (Рурський басейн). Німеччина має диверсифіковане і високопродуктивне сільське господарство. Хоча в ньому зайнято лише 5 % працівників в економіці, вони створюють 14 % ВВП. Основною галуззю

сільського господарства є тваринництво (67 %). Урожайність зернових становить близько 70 ц із га.

Потужною галуззю економіки ФРН є туризм.

Культура та соціальний розвиток. Німецька культура має давню історію. У системі освіти обов'язковою є десятирічна освіта. Добре функціонує система закладів вищої освіти. Існує розгалужена мережа університетів. Найбільшими університетами є Кельнський (60 тис. студентів), Мюнхенський (60 тис. студентів), Берлінський (45 тис. студентів). Німці одна з найбільш поінформованих націй світу. На 1 тис. жителів припадає 500 примірників газет і 600 телевізорів. Витрати на охорону здоров'я становлять понад 8 % ВВП, тоді як на армію лише 1,6 %; значну увагу приділяють здоров'ю нації: середня тривалість життя жінок у ФРН уже досягла 80 років.

Практичне заняття 4

Особливості міжнародного партнерства країн Європи

Мета – формування навичок в аналізі міжнародного партнерства країн Європи. Визначення ролі ЄС як суб'єкта міжнародних відносин.

Завдання 4.1. Здійсніть порівняльний аналіз можливостей країн-претендентів для вступу до ЄС. В основі аналізу використайте загальні та спеціальні критерії вступу до ЄС.

Методичні рекомендації

Європейський Союз – це економічне та політичне інтеграційне об'єднання європейських країн.

Основні вимоги до держави-кандидата на вступ до ЄС такі:

1) держава має бути "європейською", що означає належність країни до європейської цивілізації, незалежно від географічного положення;

2) держава має поважати принципи, викладені у ст. 6 (1) Договору про ЄС: принципи свободи, демократії, поваги прав людини та основних свобод і верховенства права;

3) у країні має бути наявна конкурентоспроможна ринкова економіка і повинні визнавати загальні правила та стандарти ЄС, включаючи прихильність цілям політичного, економічного і валютного союзу.

Критерії, яким мають відповідати країни-кандидати на вступ до Європейського Союзу (Копенгагенські критерії), було схвалено на засіданні Європейської ради в Копенгагені у червні 1993 р. (рис. 4.1).

Рис. 4.1. Копенгагенські критерії членства у Європейському Союзі

Держава, яка відповідає таким вимогам, може подати заявку на вступ до ЄС, тим самим зробити перший крок до вступу до ЄС (розпочати так званий консультативний етап).

На наступному оцінному етапі країна намагається досягти критеріїв членства у ЄС. Держава офіційно стає країною-кандидатом на вступ до ЄС.

Необхідно звернути увагу на те, що важливу роль у процесі вступу до ЄС відіграє виконання саме економічних вимог (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Економічні критерії членства у Європейському Союзі

Наявність дієвої ринкової економіки характеризується такими елементами	Критерій здатності витримувати конкурентний тиск і дію ринкових сил у межах ЄС
1) рівновага між попитом і пропозицією як результат вільної взаємодії ринкових сил; 2) лібералізація цін і торгівлі; 3) відсутність перешкод для доступу на ринок і виходу з нього; 4) наявність достатньої правової бази, включаючи регулювання права власності, виконання законів і контрактів; 5) досягнення макроекономічної стабільності, включаючи цінову рівновагу, стабільність державного фінансування та платіжного балансу; 6) суспільний консенсус щодо найважливіших питань економічної політики; 7) достатня розвиненість фінансового сектору для спрямування збережень на інвестування виробництва	1) наявність дієвої ринкової економіки з достатнім рівнем макроекономічної стабільності, що дає змогу суб'єктам ухвалювати рішення в атмосфері стабільності й передбачуваності; 2) достатня кількість людських і матеріальних ресурсів, включаючи інфраструктуру (енергопостачання, телекомунікації, транспорт тощо), рівень освіти та дослідницької діяльності; 3) ступінь впливу урядової політики й законодавства на конкуренцію шляхом здійснення торговельної політики, політики конкуренції, надання державної допомоги; 4) рівень і темпи інтеграції держави у ЄС перед його розширенням; 5) достатня частка малих фірм у структурі економіки, оскільки малі фірми мають вигоду від спрощеного доступу на ринок

Важливим сегментом ЄС є Європейський економічний і валютний союз (ЕВС).

Однак слід розрізняти участь у валютному союзі, обов'язковому для всіх членів ЄС, і прийняття євро як єдиної валюти. Від нових членів не вимагають прийняття євро як єдиної валюти, навіть якщо вони беруть участь в ЕВС. Участь у ньому буде сприяти розвитку країн-кандидатів, прийняттю в перспективі євро як єдиної валюти для всіх членів ЄС.

У процесі здійснення аналізу можна використовувати щорічні звіти про досягнутий прогрес, які, згідно з рішенням Європейської ради в Люксембурзі 1997 р., було запропоновано подавати країнам-кандидатам у процесі приєднання з відповідними висновками. У них Єврокомісія аналізує відповідність реформ, що здійснюються у країнах-кандидатах із 1997 р., Копенгагенським критеріям. До того ж до уваги беруть лише вжиті заходи, а не ті, що готуються.

Література: [1 – 9; 13 – 16].

Практичне заняття 5

Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу у країнах Європи

Мета – формування навичок в аналізі можливостей ведення бізнесу у країнах Європи.

Завдання 5.1. Виберіть одну чи декілька країн, що будуть оптимальними для започаткування будівельного бізнесу.

Методичні рекомендації

Для того щоб обрати оптимальну країну для започаткування бізнесу, необхідно ознайомитися зі значеннями індексу легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business Index) – індексу для порівняння простоти підприємницької діяльності між країнами світу, що визначає Світовий банк на основі річних даних.

Індекс легкості ведення бізнесу ґрунтується на десяти внутрішніх індикаторах:

1. Розпочинання бізнесу – процедури, час, витрати та мінімальний капітал для заснування підприємства.
2. Робота з дозволами на будівництво – процедури, час і витрати на будівництво складу.

3. Отримання електропостачання – процедури, час, витрати на отримання електропостачання.

4. Реєстрація майна – процедури, час і витрати на реєстрацію комерційної нерухомості.

5. Отримання кредиту – міць юридичних прав, глибина кредитної інформації.

6. Захист прав інвесторів – відкритість фінансових показників, відповідальність керівництва та легкість судових позовів від інвесторів.

7. Сплата податків – кількість податків, час на підготовку податкових звітів, загальний податок як частка прибутку.

8. Міжнародна торгівля – кількість документів, витрати та час, необхідний для експорту й імпорту.

Забезпечення контрактів – процедури, час і витрати на примушення до сплати боргу.

Закриття підприємства – відсоток відшкодувань, час та додаткові витрати на закриття неплатоспроможної фірми.

На офіційному сайті Світового банку подано звіти про легкість ведення бізнесу у країнах світу в динаміці.

Література: [1 – 9; 13 – 16; 20].

Тема 4. Азійські економіки: особливості та розвиток

Практичне заняття 6

Особливості розвитку та бізнес-середовища азійських країн

Мета – визначення та аналіз траєкторії розвитку азійських країн.

Завдання 6.1. Дайте характеристику ключових країн регіонів і суб-регіонів Азії.

Методичні рекомендації

1. Виберіть країну-лідера в кожному з регіонів Азії та сформулюйте паспорт країни.

Паспорт країни має містити загальні відомості про країну, інформацію про географічне положення, державний устрій і форму правління, природні умови й ресурси, населення, господарство, культуру та соціальний розвиток. Приклад оформлення паспорта країни наведено у практичному занятті 3.

2. Для характеристики ключових регіонів Азії слід пам'ятати, що за класифікацією макрорегіонів світу ООН в Азії виділяють такі субрегіони, як: Західна, Центральна, Південна, Північна, Східна та Південно-Східна Азія.

Визначаючи траєкторію розвитку доцільно пам'ятати про основні геополітичні центри, що перебувають на території цих регіонів та впливають на нього. Такими центрами є:

Близький Схід із його основними геополітичними точками (Суецький канал, Босфор, Дарданелли, Ормузька протока, Сирія, Курдистан);

Середня (Центральна) Азія (Туркменістан, Узбекистан, Казахстан), країни якої достатньо забезпечено нафто- і газоресурсами, тому фактично безальтернативним ринком збуту для них є Китай або продаж через посередників із Близького Сходу, що призводить до їхньої залежності чи робить видобуток нерентабельним. Окрім того, Середня Азія є основним регіоном транспортування афганського героїну до Європи (із 2001 року обсяги поставок збільшилися у вісім разів);

Південна Азія, де існують суперечності між Індією та Пакистаном (базова суперечність релігійна: Пакистан – мусульмани, Індія – індуїсти. Особливо гостро ця суперечність виражена в індійському штаті Кашмір); між Індією і Китаєм за контроль над коридором Сілігурі – територією, яка пов'язує північно-східні індійські штати з "материковою" Індією (шість індійських штатів) – фактично є боротьбою за першість у регіоні.

Південно-Східна Азія – це регіон із великою кількістю суперечностей та геополітичних точок. Серед них необхідно звернути увагу на таке:

Південно-Китайське море, яке є найбільш завантаженим торговельним шляхом у світі, що стало причиною суперечностей між Китаєм та Філіппінами за юрисдикцію на його території. Окрім того, у Південно-Китайському морі зосереджено поклади нафти.

Північну та Південну Корею, оскільки КНДР опосередковано є буфером між США і Китаєм, тоді як Республіка Корея є основним судоремонтним доком ВМС США. Окрім того, це зона конфлікту інтересів значних сил у регіоні (фізична межа між КНР, РФ і Японією). Основна військова база США (крім Південної Кореї) – це острів Гуам, який контролює не тільки вхід до Південно-Китайського моря з Тихого океану, а й весь регіон.

Курильські острови (назва Росії) або Північні території (назва Японії) – це острови, які відійшли до РФ після Другої світової війни, не визнані Японією. Вони є причиною непідписання мирного договору між РФ і Японією.

Контролюють єдиний судноплавний шлях з Охотського моря. Це об'єкт критичної військової важливості для РФ, оскільки є єдиним захищеним (безпечним) виходом підводних човнів у Тихий океан.

Література: [1 – 10; 21; 22].

Практичне заняття 7

Формування рейтингу найбільших азійських компаній, що впливають на світовий ринок

Мета – визначення та аналіз діяльності найбільших азійських компаній.

Завдання 7.1. Здійсніть аналіз діяльності найбільших азійських компаній, що впливають на світовий ринок.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання доцільно звернути увагу на результати рейтингу 50 найбільш інноваційних компаній з усього світу в цьому році, який щорічно надає провідна міжнародна консалтингова компанія The Boston Consulting Group (BCG). Для визначення рейтингу ця компанія щорічно робить опитування понад 1,5 тис. топ-менеджерів, спеціалізацію яких пов'язано з інноваціями в різних галузях промисловості.

Серед азійських компаній у рейтингу фігурують представники Японії (Toyota, телекомунікаційна медіакорпорація SoftBank, Fast Retail, величезний конгломерат Hitachi та компанія з виробництва різного устаткування NEC), із китайських компаній – Tencent, Huawei та Lenovo, є також найбільша південнокорейська корпорація Samsung і Tata Motors з Індії.

У процесі аналізу зверніть увагу на промислову спеціалізацію регіону. Так, значний внесок у розвиток металургійного ринку робить корейська металургійна компанія Posco та китайська Baosteel, найбільша японська сталеливарна корпорація Nippon Steel & Sumitomo Metal (NSSMC).

Азійські компанії є світовими лідерами в галузі мікроелектроніки.

До великих корпорацій у будівельному бізнесі належать японські Shimizu Corporation, Taisei Corporation, Kajima Corporation, Takenaka Corporation, Obayashi Corporation і Kumagai Gumi, Fujita Corporation, Toda Corporation, Hazama Corporation, Tokyo Construction та Mitsui Construction.

Література: [1 – 8; 10; 21; 22].

Наприклад:

Samsung Group – це промисловий концерн, один із найбільших у Південній Кореї, заснований 1938 року у єдиній Кореї. На світовому ринку відомий як виробник високотехнологічних компонентів, телекомунікаційного обладнання, побутової техніки, аудіо- і відеопристроїв.

Уведено маркетингові зміни, повністю перероблено місію компанії та змінено її символ. На двох перших логотипах компанії були наявні три червоні зірки. Але керівництво Samsung, вважаючи колишній логотип не відповідним іміджу міжнародної корпорації, відважилося на його заміну. Саме тоді побачила світ сучасна емблема – динамічно нахилений синій еліпс із написаною всередині назвою фірми. Відмінний дизайн і масштабна рекламна кампанія зробили свою справу: логотип став одним із найбільш упізнаваних у світі.

Понад 70 % продажів концерну припадає на електронну промисловість.

Компанії цього підрозділу: Samsung Electronics, Samsung SDI, Samsung Electro-Mechanics, Samsung SDS та Samsung Networks.

Підрозділи електронної промисловості компанії працюють по всьому світу, велика частина виробів іде на експорт.

Розподіл бізнесу електронної промисловості Samsung за регіонами показано на рис. 7.1.

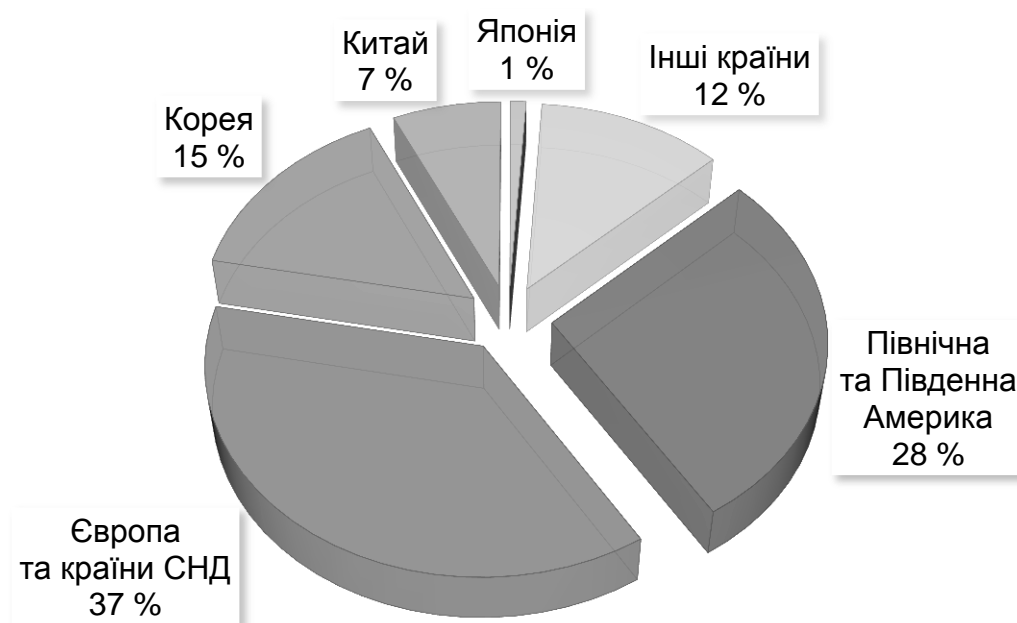

Рис. 7.1. Частка бізнесу електронної промисловості концерну Samsung за регіонами світу

Підрозділи концерну займаються виробництвом жорстких дисків (HDD), оперативної пам'яті, SRAM (зокрема й для виробництва чипів відеокарт та процесорів), рідкокристалічних моніторів, рідкокристалічних і плазмових телевізорів, мобільних телефонів стандартів GSM, CDMA, 3G та з підтримкою WiMAX, обладнання для IP-телефонії, ноутбуків, принтерів, МФУ, побутової техніки тощо, розвитком мереж бездротової телекомунікації третього та четвертого покоління, WiMAX.

Розподіл бізнесу електронної промисловості Samsung за технологічними напрямками показано на рис. 7.2.

Рис. 7.2. Частка технологічних підрозділів у загальному обсязі діяльності електронної промисловості Samsung

Варто зазначити успіх компанії на ринку телекомунікацій у США. Samsung удалося посісти провідне місце із продажів мобільних телефонів, випередивши компанію Motorola (Strategy Analytics), на європейському ринку корпорація так само посідає перше місце, змістивши з нього компанію Nokia.

За статистикою дослідної компанії DisplaySearch, Samsung Electronics займає головні позиції серед провідних телевізійних брендів на світовому ринку, аналогічно, перше місце за Samsung залишається й на ринках Західної та Східної Європи й Північноамериканського регіону, зокрема. На рис. 7.3 показано частку ринку концерну Samsung, порівняно з найбільшими виробниками телевізорів у світі.

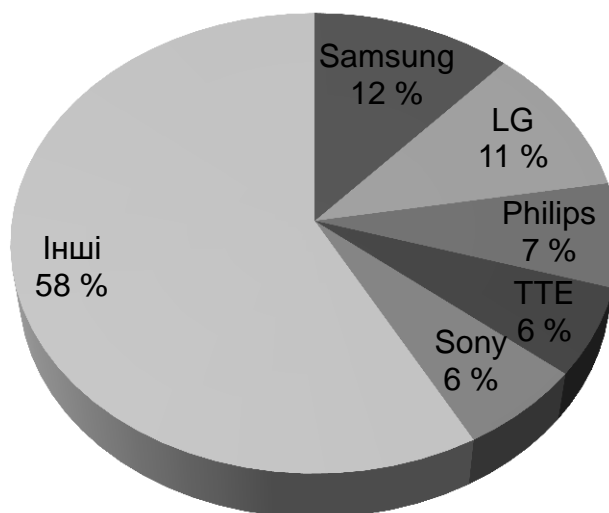

Рис. 7.3. Частка ринку найбільших виробників телевізорів у світі

Один із найбільш важливих напрямів, як уже було зазначено, – це створення LCD-панелей (моніторів) і ТБ. Про це свідчить і поширеність виробництв. Заводи з виготовлення моніторів Samsung Electronics розташовано у Східній Європі на території Угорщини (із 1990 року), Словаччини (із 2002 року), а також Іспанії (із 2001 року).

Таким чином, можна зробити висновок про те, що концерн Samsung займає провідні позиції на світовому ринку електроніки, формуючи основні напрями його розвитку та створюючи жорстку конкуренцію для інших учасників ринку.

Завдання 7.2. Складіть рейтинг найбільших азійських компаній, що впливають на світовий ринок.

Методичні рекомендації

Для формування рейтингу необхідно розрахувати показники темпів приросту доходів компанії, частку ринку у світі та регіоні, кількість напрямів діяльності, приріст зайнятого населення (кількості працівників) тощо.

Для здійснення аналізу доцільно використовувати показники приросту, що визначають за формулою темпу приросту (див. с. 5).

Частка ринку характеризує становище підприємства щодо конкурентів. Кількісно частку ринку визначають як відношення обсягу продажу товарів підприємства до загального обсягу продажу товарів тієї самої категорії на ринку, обчислене у відсотках.

Для формування рейтингу кожному з досліджуваних підприємств необхідно надати бали за кожним із виділених критеріїв. Тобто за кожним критерієм бали буде розподілено в порядку зростання чи спадання, відповідно до значення такого критерію на кожному з досліджуваних підприємств (якщо в рейтингу беруть участь 10 підприємств, то мінімальним буде 1 бал, а максимальним – 10).

На наступному етапі необхідно визначити суму балів, набраних кожним підприємством за всіма критеріями.

Рейтинг необхідно сформувати в порядку зростання суми балів: найвище місце в рейтингу буде посідати підприємство, що набрало максимальну кількість балів за результатами оцінювання, а, отже, є лідером у регіоні та має найбільші конкурентні переваги.

Література: [1– 8; 10; 21; 22].

Тема 5. Країни Африки: розвиток та перспективи

Практичне заняття 8 Аналіз розвитку країн Африки

Мета – закріплення навичок в аналізі траєкторії розвитку африканських країн, визначення глобальних проблем країн регіону та їхнього впливу на світ.

Завдання 8.1. Визначте основні проблеми країн Африканського регіону за такими напрямками, як: демографія, екологія, освіта та наука, економіка та політика.

Методичні рекомендації

Доля Африки історично пов'язана з долею всього світу. Цей континент став колыскою людства, створив потужні цивілізації (Стародавній Єгипет, Арабський халіфат та ін.), але колоніальна епоха значно загальмувала розвиток його народів, ізолювала їх від впливу світу. Після здобуття незалежності кожна із країн Африки вибирала свій шлях розвитку – капіталістичний або соціалістичний, але, як показало життя, західна й радянська моделі розвитку, що не враховували реалій континенту, призвели

до ще більшого поглиблення економічної кризи, політичної й соціальної нестабільності, регіональних та етнічних (зокрема й воєнних) конфліктів, злиденності.

На території Африки можна виділити субрегіони, які утворюють такі держави: Північна Африка – Алжир, Єгипет, Лівія, Марокко, Судан, Туніс, Західна Сахара; Західна Африка – Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Ліберія, Мавританія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того; Центральна Африка представлена Анголою, Габон, Демократичною Республікою Конго, Камеруном, Конго, Островом Святої Єлени (володіння Великої Британії), Сан-Томе і Принсіпі, Центрально-Африканською Республікою, Чадом, Екваторіальною Гвінеєю; до складу субрегіону Східна Африка входять Бурунді, Джибуті, Замбія, Зімбабве, Кенія, Маврикій, Мадагаскар, Малаві, Мозамбік, Реюньйон (заморський департамент Франції), Руанда, Сейшельські Острови, Сомалі, Танзанія, Уганда, Еритрея, Ефіопія.

У південній частині материка розміщено субрегіон Південна Африка, що складається з таких країн: Ботсвана, Лесото, Намібія, Свазіленд, Південно-Африканська Республіка.

Для виконання завдань до теми слід пам'ятати, що серед більшості африканських країн не дістала підтримки концепція вестернізації, тобто орієнтація на соціальні інститути, еталони права Заходу, зокрема США. Водночас не набула розвитку ідея геополітичного тяжіння Африки до Євразії.

За Африкою закріпилася стійка репутація найконфліктнішої сфери суспільного життя. Це зумовлено складним переплетінням різних конфліктогенних чинників (етнічного, кланового, конфесійного) і суперечностями соціально-економічного, політичного характеру тощо.

Сучасні африканські держави мають різноманітну політичну й соціально-економічну спрямованість. На континенті складно переплелися типи економічних відносин – від общинно-патріархальних до капіталістичних і соціалістичних.

У політичній системі панують різні види влади: авторитарно-військово-диктаторські, однопартійні, багатопартійні, демократичні та монархічні. Сучасну Африку в політичному плані репрезентують, переважно, авторитарні режими. Специфічним феноменом більшості африканських країн залишається роль армії. Армія – опора та важіль влади практично в усіх державах континенту. У геополітичному, регіональному балансі сил

в Африці найпомітнішу роль, природно, відіграють країни, які мають потужні армії та значний людський потенціал. Це Єгипет, Марокко, Алжир, Ефіопія, Ангола, Південно-Африканська Республіка (ПАР).

У сфері духовного ідеологічного життя – широкий спектр поглядів: від традиційних африканських культур і вірувань до мусульманської та християнської релігії, буржуазних і соціалістичних ідей.

Іншим специфічним чинником Африканського континенту, який справляє вплив на його геополітичну ситуацію, є міжетнічні відносини. На континенті живе приблизно 50 націй і народностей, 3 тис. племен, які розмовляють тисячею мов.

У геостратегічному плані Африка більше тяжіє до Заходу.

Література: [1 – 8; 11; 23].

Завдання 8.2. Сформууйте інвестиційний паспорт регіонів (країн, міст) Африки. Такий паспорт має містити опис їхніх географічних, культурних, соціальних та інших особливостей, можливостей розвитку регіону, а також економічно привабливих сфер господарської діяльності.

Тема 6. Розвиток країн Північної та Південної Америки

Америка як частина світу складається із двох материків – Північної та Південної Америки. Складна історія завоювання європейськими державами Америки, боротьба народів за визволення вплинули й на регіональний її розподіл, який не є однозначним. Так, донині побутує назва "Латинська Америка" для регіону Західної півкулі, розміщеного на південь від США. Цим уже значно застарілим визначенням презентують історично сформоване переважання в більшості держав Америки іспанської та португальської мов і культур (латинських або романських). Виділяють також Вест-Індію, яка бере свій початок ще від Колумба, або Карибський регіон. Усі ці регіональні розподіли хоча все ще побутують, але вже значно застаріли. Слід розподіляти цю частину світу за нині головними, тобто соціально-економічними, ознаками на Північну, Центральну і Південну Америку.

Субрегіон Північна Америка складається з Канади, Мексики та США. Ці держави об'єднуються не лише географічно. Вони тісно інтегровані на нові зони вільної торгівлі в межах міжнародної економічної організації НАФТА.

До складу субрегіону Центральна Америка входять невеликі держави, розташовані на південь від Мексики аж до південноамериканської Колумбії, та багато острівних країн Карибського моря (Антигуа і Барбуда, Багамські Острови, Барбадос, Беліз, Гаїті, Гватемала, Гондурас, Гренада, Домініка, Домініканська Республіка, Коста-Рика, Куба, Нікарагуа, Панама, Сальвадор, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Тринідад і Тобаго, Ямайка).

Дуже чітко виділяється субрегіон Південна Америка, до якого належать Аргентина, Болівія, Бразилія, Венесуела, Гайана, Еквадор, Колумбія, Парагвай, Перу, Суринам, Уругвай, Чилі.

Література: [1 – 8; 11; 20].

Практичне заняття 9 **Аналіз особливостей розвитку США та Канади**

Мета – визначення сучасних проблем і перспектив розвитку США та Канади, особливостей їхнього міжнародного співробітництва.

Завдання 9.1. Сформуйте паспорт США та Канади. Виділіть спільні та відмінні риси.

Паспорт країни має містити загальні відомості про країну, інформацію про географічне положення, державний устрій і форму правління, природні умови й ресурси, населення, господарство, культуру та соціальний розвиток.

Приклад паспорта країни наведено у практичному занятті 3 теми 3.

Практичне заняття 10 **Порівняльний аналіз діяльності** **найбільших американських транснаціональних корпорацій,** **які впливають на міжнародні відносини**

Мета – визначення та аналіз діяльності американських транснаціональних корпорацій

Завдання 10.1. Складіть рейтинг найбільших американських транснаціональних корпорацій, які впливають на міжнародні відносини.

Методику такого рейтингу наведено в методичних рекомендаціях до практичного завдання 7.2 теми 4.

Практичне заняття 11

Аналіз особливостей економічного розвитку країн Південної Америки

Мета – визначення сучасних проблем та перспектив розвитку країн Південної Америки, особливостей їхнього міжнародного співробітництва.

Завдання 11.1. Визначте найбільші економічні та політичні центри Південної Америки. Дайте їхню характеристику. Визначте їхню роль у формуванні міжнародних відносин / міжнародних економічних відносин регіону.

Методичні рекомендації

Надзвичайно динамічний регіон, де відбувається процес масштабного освоєння внутрішніх територій, прискореними темпами розвивається економіка, відбуваються швидкі зміни в соціальній сфері. Процес трансформації суспільства випереджає швидкість змін у свідомості людей, що породжує гострі суперечності та конфлікти. Серед країн Південної Америки регіональними лідерами є Бразилія та Аргентина.

Відмінною рисою країн регіону останніми роками стало їхнє прагнення до регіональної інтеграції. Серед безлічі інтеграційних об'єднань можна виділити Союз південноамериканських націй (УНАСУР), який об'єднав держави Південної Америки; Тихоокеанський альянс (Мексика, Перу, Чилі, Колумбія), що відрізняється особливим динамізмом в економічній сфері; і Співдружність країн Латинської Америки та Карибського басейну (СЕЛАК), до якого ввійшли всі 33 країни регіону, включаючи Кубу, а США і Канада залишилися за межами об'єднання. СЕЛАК багато в чому виник як альтернатива Організації американських держав і традиційно перебуває під впливом Вашингтона. Разом із тим інтеграційні процеси в регіоні ускладнює наявність цілого ряду об'єднань, які дублюють один одного, а також внутрішні суперечності учасників, часто заважають їм створювати зони глибокої інтеграції та більш ефективно координувати свої дії, зокрема під час кризових ситуацій.

Усе більш явним стає бажання латиноамериканських країн активніше брати участь у світовій політиці самостійним гравцем. Особливу роль у цьому відіграє найбільша країна Латинської Америки – Бразилія, яка претендує на місце постійного члена в Раді Безпеки ООН і представляє регіон серед країн БРІКС. Крім того, три латиноамериканських країни (Аргентина, Бразилія, Мексика) є членами Великої двадцятки. За країнами Латинської Америки зарезервовано два місця серед непостійних членів Ради Безпеки ООН (тепер ці місця посідають Аргентина і Чилі).

Література: [1 – 8; 11; 20].

Тема 7. Розвиток країн Австралії та Океанії

Практичне заняття 12

Аналіз особливостей розвитку країн Австралії та Океанії

Мета – визначення сучасних проблем і перспектив розвитку країн Австралії та Океанії.

Завдання 12.1. Охарактеризуйте співпрацю України із країнами Океанії та Австралійським Союзом за такими напрямками:

- 1) дата визнання України як незалежної країни;
- 2) дата встановлення дипломатичних відносин;
- 3) політичні відносини;
- 4) торговельно-економічні відносини (експорт, імпорт, основні напрями інвестування та найбільші інвестиційні проекти в Україні);
- 5) культурно-гуманітарна співпраця;
- 6) наукове й освітнє співробітництво;
- 7) договірно-правова база (кількість чинних документів);
- 8) українська громада;
- 9) наявність посольства України (територія розташування, офіційний web-сайт).

Методичні рекомендації

До складу регіону Австралії та Океанії входять понад 30 держав і територій, коротку характеристику яких наведено в табл. 12.1.

Характеристика регіону Австралії та Океанії

Суверенні держави		Залежні території
за рівнем економічного розвитку	за державним устроєм	
I. Розвинуті країни – 2 переселенські країни: Австралія, Нова Зеландія	I. Форми правління: 1. Республіки – 9. 2. Конституційна монархія – 1 (Тонга). 3. Країни у складі Співдружності (Великої Британії) – 4: Австралія, Папуа Нова Гвінея, Нова Зеландія, Тувалу	Французька Полінезія, Нова Каледонія (Франція), Ґуам (США), Піткерн (Велика Британія), Острови Кука (Нова Зеландія)
II. Країни, що розвиваються, – 12	II. Форми адміністративно-територіального устрою: 1. Унітарні держави – 12. 2. Федерації – (Австралія, Федеративні Штати Мікронезії (ФШМ))	

Океанія – це макрорегіон, який формують острови південно-західної та центральної частини Тихого океану. Більшість островів згруповано в архіпелаги. Вони тягнуться вздовж берегів Азії та Австралії.

Океанію традиційно розподіляють на три історико-етнографічні частини: *Меланезію, Мікронезію і Полінезію*. Назва "Меланезія" пов'язана з переважанням чорношкірих мешканців. До її складу входять Нова Гвінея, архіпелаг Бісмарка, острови Д'Антракасто, архіпелаг Луїзіада, Соломонові Острови, острови Санта-Крус, Нові Гебриди (державна Вануату), острови Нової Каледонії та ін. Найбільшу територію займає Нова Гвінея, яку деякі автори зараховують до Океанії.

Мікронезію названо так через малі розміри островів, переважно, коралового, а також вулканічного походження. Вона займає північнозахідну частину Океанії, до якої входять Маріанські та Маршаллові острови, а також острови Кірибаті та Каролінські острови. Острови Мікронезії розсіпані величезною акваторією Тихого океану площею 14 млн км².

У східній частині Тихого океану розташовані численні острови Полінезії. До її складу входять Гавайські острови, острови Самоа, Тонга, острови Французької Полінезії, Острови Кука, острів Пасхи та ін. Останніми роками чимало краєзнавців Нову Зеландію не зараховують до групи країн Океанії.

Можливо, це пов'язують із її віддаленим розташуванням щодо основної групи тихоокеанських островів, а можливо, із рівнем розвитку, який є значно вищим, ніж у будь-якій іншій країні Океанії. Остров'яни Полінезії мають багато спільного з культурою острова Фіджі, тому цей острів слід уважати перехідним від Полінезії до Меланезії.

Галузі спеціалізації регіону наведено в табл. 12.2.

Таблиця 12.2

Галузі спеціалізації регіону

Сільське господарство	Добувна промисловість	Рибальство	Обслуговування ВМ і ВП баз	Інші галузі
1) копра, тропічні фрукти – усі країни; 2) цукрова тростина – Фіджі, ФШМ, Маршаллові Острови; 3) пальмова олія – Соломонові Острови; 4) кава – Нова Каледонія, Папуа Нова Гвінея	1) фосфорити – Науру, Соломонові Острови; 2) мідні руди, срібні руди, золото – Папуа Нова Гвінея; 3) нікелеві руди – Нова Каледонія; 4) марганцеві руди – Вануату; 5) нафта – Тонґа	1) морська риба – Вануату; 2) рибні консерви – Самоа, Науру, Тонґа; 3) видобуток перлів і перламутрових черепашок – Острови Кука, Французька Полінезія	1) Франції: Французька Полінезія (атол Муруроа); 2) США: Гуам, ФШМ, Уейк	Експорт поштових марок – Піткern

Література: [1 – 8; 11 – 14; 18; 20].

Тема 8. Особливості ведення бізнесу в різних країнах світу

Практичне заняття 13.

Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу за найбільшими регіонами світу

Мета – здійснення аналізу умов ведення бізнесу в різних регіонах світу.

Завдання 13.1. Здійсніть аналіз умов ведення бізнесу в різних регіонах світу та визначте перелік країн, де такі умови є найбільш сприятливими. Відповідь обґрунтуйте.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання доцільно використовувати рейтинг сприятливості умов ведення бізнесу Світового банку Doing Business.

Рейтинг формують за результатами оцінювання таких напрямів:

1) створення підприємств (ураховують усі процедури, які має виконати підприємець, що розпочинає створення промислової або торговельної компанії, відповідно до вимог законодавства або загальноприйнятої практики, а також терміни та витрати для виконання таких процедур і мінімальний розмір статутного капіталу);

2) здобуття дозволу на розширене будівництво (ураховують усі процедури, які має виконати будівельна компанія, щоб побудувати складське приміщення, включаючи час і вартість виконання процедури. Крім того, визначають індекс якості будівельного контролю, який здійснює оцінювання якості нормативного регулювання будівництва, контролю за якістю і механізмами безпеки, систем регулювання юридичної відповідальності та страхування, а також вимог до рівня професійної кваліфікації);

3) підключення до системи електропостачання (охоплюють усі процедури, які має виконати підприємство, щоб на постійній основі підключити розглянутий склад до системи електропостачання та забезпечити постачання електроенергії. Такі процедури містять подання заяв та укладання договорів з енергетичними підприємствами, отримання всіх необхідних дозволів від розподільних мереж та інших установ, здійснення необхідних інспекцій, а також виконання всіх зовнішніх робіт із підключення, отримання завершальних актів та остаточного постачання електроенергії);

4) реєстрація власності (ураховують усю послідовність процедур, які мають бути виконані компанією (покупцем), щоб придбати об'єкт нерухомості в іншій компанії (продавця), а також для передавання покупцеві права власності на майно так, щоб покупець міг далі використовувати це майно для розширення своєї бізнес-діяльності, використання об'єкта нерухомості як застави під час отримання нових кредитів або, за потреби, для продажу майна іншій компанії. Крім того, також оцінюють якість системи управління земельними ресурсами в кожній країні. Індекс якості системи управління земельними ресурсами містить п'ять критеріїв: надійність системи управління земельними ресурсами, прозорість системи управління земельними ресурсами, охоплення системи управління земельними ресурсами, вирішення правових суперечок і рівний доступ до права власності);

5) отримання кредитів (за допомогою одного набору показників оцінюють законні права позичальників і кредиторів за забезпеченими операціями,

а за допомогою другого – обмін кредитною інформацією. Перший набір показників вимірює наявність певних положень, які полегшують надання позик у межах законодавства про заставне забезпечення та неспроможність (банкрутство). Другий набір оцінює охоплення, обсяг і доступність кредитної інформації, яку можна отримати через таких постачальників послуг кредитної звітності, як кредитні бюро або кредитні реєстри);

6) захист міноритарних інвесторів (оцінює ступінь захисту міноритарних акціонерів у разі конфлікту інтересів, користуючись одними показниками, а також права інвесторів у корпоративному управлінні, користуючись іншими);

7) оподаткування (аналізують податки й обов'язкові відрахування, які підприємство середніх розмірів має сплатити у відповідному році, а також адміністративний тягар, пов'язаний зі сплатою податків і відрахувань, і процеси після подання звітності та сплати податків. До розглянутих податків і відрахувань входять: податок на прибуток або на доходи підприємств; відрахування на соціальне забезпечення і податки на робочу силу, що сплачуються роботодавцем; податки на власність, податки на передавання власності, податок на дивіденди, податок на приріст капіталу, податок на фінансові операції, податки на збирання відходів, податки на транспортні засоби та дорожні податки, а також будь-які інші малі податки чи збори);

8) міжнародна торгівля (аналізують часові та фінансові витрати на організацію і забезпечення експорту й імпорту товарів (за винятком мита) під час проходження трьох етапів: дотримання вимог до оформлення документів, дотримання вимог прикордонного та митного контролю, а також транспортування товарів усередині країни);

9) забезпечення виконання контрактів (оцінюють часові та фінансові витрати для вирішення комерційної суперечки в місцевому суді першої інстанції. Також оцінюють індекс якості судочинства, який визначає чи окремо взята країна впровадила ряд практик у судовій системі, що сприяють підвищенню якості та ефективності судової системи);

10) дозвіл неплатоспроможності (ураховують тимчасові та фінансові витрати, а також кінцевий результат процесу дозволу неплатоспроможності, у якому всі учасники є місцевими підприємствами. Крім того, вивчають ефективність нормативно-правової бази, яку застосовують до процедур ліквідації та реорганізації підприємства).

Література: [1 – 8; 20].

Методичні рекомендації до написання есе

Есе виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного питання або предмета та не претендує на вичерпне трактування.

Есе передбачає висловлення автором своєї думки, особисту суб'єктивну оцінку предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу.

1. Перелік країн для уточнення теми есе наведено в додатку А.

2. Теми есе не можна повторювати, тобто кожен студент має окрему тему. Країну для теми вибирають, відповідно до порядкового номера студента у групі. Така нумерація є наскрізною для всіх груп, що одночасно є слухачами навчальної дисципліни. Так, якщо цю навчальну дисципліну одночасно слухає три академічні групи, то студенти другої групи вибирають країну зі списку після студентів першої групи (якщо у першій групі 25 студентів, то студенти другої групи вибирають країни, починаючи із 26 за загальним переліком країн тощо).

3. Структура есе:

Титульний аркуш (заповнюють за зразком додатка Б);

Вступ – визначено актуальність питання, яке необхідно розкрити, тобто потрібно відповісти на запитання "Чому тема, яку я розкриваю, є важливою зараз?".

Основна частина передбачає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо цього питання. Відповідно до поставленого запитання, аналіз необхідно здійснювати на основі категорій "причина – наслідок." Причиною можуть бути особливості географічного положення (чи регіональність), спеціалізація країни, геополітичні чинники, характерні для країни та можуть впливати на неї, участь у міжнародних організаціях, тощо. Наслідком є прямий чи опосередкований вплив на розвиток країни в міжнародних відносинах.

Висновок – це узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз дає пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині. У висновку необхідно чітко висловити думку щодо теми есе на основі аргументів, які були наведені в основній частині.

Список використаних джерел містить перелік літературних та статистичних джерел, які були використані для написання есе. Літературні джерела мають бути актуальними (тобто видані за останні п'ять років). Приклад оформлення використаних джерел наведено в додатку В.

Методичні рекомендації до виконання індивідуального домашнього завдання

1. Індивідуальне домашнє завдання (ІДЗ) виконують у формі презентації.
2. Тему індивідуального домашнього завдання вибирає для студента викладач серед переліку тем у межах тем лекцій, які слухають студенти.
3. Структура презентації:
Титульний аркуш: необхідно вказати тему ІДЗ та її виконавця (П.І.Б., групу та спеціальність студента).
Основна частина (від 7 до 15 слайдів основної інформації).
Результати ІДЗ студент презентує публічно за попереднім погодженням змісту з викладачем.

Рекомендована література

Основна

1. Країнознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / авт. кол.: В. І. Головченко, М. С. Дорошко, П. М. Ігнат'єв та ін. ; за заг. ред. В. П. Крижанівського, В. І. Головченка. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2008. – 658 с.
2. Країнознавство: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
3. Масляк П. О. Країнознавство : підручник / П. О. Масляк. – 2-ге вид., випр. – Київ : Знання, 2008. – 292 с.
4. Ровенчак І. І. Географічне країнознавство : навч.-метод. посіб. / І. І. Ровенчак, О. І. Мамчур. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 106 с.
5. Теоретичні основи країнознавства : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. – Київ : Знання. 2011. – 326 с.

Додаткова

6. Афанасьєв О. Є. Політико-географічний простір сучасного світу : довідник / О. Є. Афанасьєв. – Київ : Шкільний світ, 2010. – 128 с.
7. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. / В. В. Безуглий. – Київ : Академія, 2007. – 704 с.

8. Європейський Союз: економіка, політика, право : енцикл. слов. / редкол.: В. В. Копійка, О. І. Шнирков, В. І. Муравйов та ін. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2011. – 368 с.
9. Ігнат'єв П. М. Країни Азії: особливості культури та побуту / П. М. Ігнат'єв. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2011. – 340 с.
10. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналії). / М. Д. Будз, В. О. Мартинюк, Р. М. Постолюк, С. С. Троян. – 2-ге вид. – Київ : ПП Самборський, 2002. – 255 с.
11. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу : навч. посіб. / Т. В. Орлова. – Київ : Знання, 2013. – 677 с.

Інформаційні ресурси

12. Веб-портал Українського національного інформаційного агентства. – Режим доступу : <http://svit.ukrinform.ua>.
13. Інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
14. Інформаційно-пошукова система, пристосована для пошуку інформації про країни світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.geonames.de/cous.html>.
15. Матеріали ЄС і Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.isi.gov.uk.
16. Офіційний сайт Європейського Союзу. – Режим доступу : www.euroa.eu.com.
17. Офіційний сайт Міжнародної групи аналізу конфліктів. – Режим доступу : www.intl-crisis-group.org.
18. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua>.
19. Офіційний сайт ООН. – Режим доступу : www.un.org.
20. Офіційний сайт Світового банку. – Режим доступу : www.worldbank.org.
21. Офіційний сайт Центру аналізу подій в Центральній Азії та Закавказзі Університету імені Джона Хопкінса. – Режим доступу : www.cacianalyst.org.
22. Офіційний сайт Центру політичних та соціальних студій Центральної Азії та Закавказзя. – Режим доступу : www.ca-c.org.
23. Офіційний сайт Центру україно-африканських досліджень. – Режим доступу : <http://cuar.in.ua/cuar/main>.
24. Офіційний сайт ЮНЕСКО. – Режим доступу : www.unesco.org.

Додатки

Додаток А

Перелік тем для написання есе

1. Перспективи розвитку Австралії в міжнародних (економічних) відносинах.
2. Перспективи розвитку Австрії в міжнародних (економічних) відносинах.
3. Перспективи розвитку Азербайджану в міжнародних (економічних) відносинах.
4. Перспективи розвитку Албанії в міжнародних (економічних) відносинах.
5. Перспективи розвитку Аргентини в міжнародних (економічних) відносинах.
6. Перспективи розвитку Афганістану в міжнародних (економічних) відносинах.
7. Перспективи розвитку Бельгії в міжнародних (економічних) відносинах.
8. Перспективи розвитку Білорусі в міжнародних (економічних) відносинах.
9. Перспективи розвитку Болгарії в міжнародних (економічних) відносинах.
10. Перспективи розвитку В'єтнаму в міжнародних (економічних) відносинах.
11. Перспективи розвитку Великої Британії в міжнародних (економічних) відносинах.
12. Перспективи розвитку Венесуели в міжнародних (економічних) відносинах.
13. Перспективи розвитку Вірменії в міжнародних (економічних) відносинах.
14. Перспективи розвитку Греції в міжнародних (економічних) відносинах.
15. Перспективи розвитку Грузії в міжнародних (економічних) відносинах.
16. Перспективи розвитку Данії в міжнародних (економічних) відносинах.

17. Перспективи розвитку Естонії в міжнародних (економічних) відносинах.
18. Перспективи розвитку Єгипту в міжнародних (економічних) відносинах.
19. Перспективи розвитку Ізраїлю в міжнародних (економічних) відносинах.
20. Перспективи розвитку Індії в міжнародних (економічних) відносинах.
21. Перспективи розвитку Індонезії в міжнародних (економічних) відносинах.
22. Перспективи розвитку Іраку в міжнародних (економічних) відносинах.
23. Перспективи розвитку Ірану в міжнародних (економічних) відносинах.
24. Перспективи розвитку Ірландії в міжнародних (економічних) відносинах.
25. Перспективи розвитку Ісландії в міжнародних (економічних) відносинах.
26. Перспективи розвитку Іспанії в міжнародних (економічних) відносинах.
27. Перспективи розвитку Італії в міжнародних (економічних) відносинах.
28. Перспективи розвитку Казахстану в міжнародних (економічних) відносинах.
29. Перспективи розвитку Катару в міжнародних (економічних) відносинах.
30. Перспективи розвитку Китаю в міжнародних (економічних) відносинах.
31. Перспективи розвитку Кіпру в міжнародних (економічних) відносинах.
32. Перспективи розвитку Колумбії в міжнародних (економічних) відносинах.
33. Перспективи розвитку Куби в міжнародних (економічних) відносинах.
34. Перспективи розвитку Латвії в міжнародних (економічних) відносинах.
35. Перспективи розвитку Литви в міжнародних (економічних) відносинах.

36. Перспективи розвитку Лівану в міжнародних (економічних) відносинах.
37. Перспективи розвитку Лівії в міжнародних (економічних) відносинах.
38. Перспективи розвитку Малайзії в міжнародних (економічних) відносинах.
39. Перспективи розвитку Марокко в міжнародних (економічних) відносинах.
40. Перспективи розвитку Мексики в міжнародних (економічних) відносинах.
41. Перспективи розвитку Молдови в міжнародних (економічних) відносинах.
42. Перспективи розвитку Нігерії в міжнародних (економічних) відносинах.
43. Перспективи розвитку Нідерландів у міжнародних (економічних) відносинах.
44. Перспективи розвитку Нікарагуа в міжнародних (економічних) відносинах.
45. Перспективи розвитку Німеччини в міжнародних (економічних) відносинах.
46. Перспективи розвитку Нової Зеландії в міжнародних (економічних) відносинах.
47. Перспективи розвитку Норвегії в міжнародних (економічних) відносинах.
48. Перспективи розвитку ОАЕ в міжнародних (економічних) відносинах.
49. Перспективи розвитку Оману в міжнародних (економічних) відносинах.
50. Перспективи розвитку Пакистану в міжнародних (економічних) відносинах.
51. Перспективи розвитку Панами в міжнародних (економічних) відносинах.
52. Перспективи розвитку ПАР у міжнародних (економічних) відносинах.
53. Перспективи розвитку Південної Кореї в міжнародних (економічних) відносинах.
54. Перспективи розвитку Північної Кореї в міжнародних (економічних) відносинах.

55. Перспективи розвитку Польщі в міжнародних (економічних) відносинах.
56. Перспективи розвитку Португалії в міжнародних (економічних) відносинах.
57. Перспективи розвитку Росії в міжнародних (економічних) відносинах.
58. Перспективи розвитку Румунії в міжнародних (економічних) відносинах.
59. Перспективи розвитку Саудівської Аравії в міжнародних (економічних) відносинах.
60. Перспективи розвитку Сербії в міжнародних (економічних) відносинах.
61. Перспективи розвитку Сирії в міжнародних (економічних) відносинах.
62. Перспективи розвитку Сінгапуру в міжнародних (економічних) відносинах.
63. Перспективи розвитку Словаччини в міжнародних (економічних) відносинах.
64. Перспективи розвитку Сомалі в міжнародних (економічних) відносинах.
65. Перспективи розвитку Тайваню в міжнародних (економічних) відносинах.
66. Перспективи розвитку Туркменістану в міжнародних (економічних) відносинах.
67. Перспективи розвитку Туреччини в міжнародних (економічних) відносинах.
68. Перспективи розвитку Угорщини в міжнародних (економічних) відносинах.
69. Перспективи розвитку Узбекистану в міжнародних (економічних) відносинах.
70. Перспективи розвитку України в міжнародних (економічних) відносинах.
71. Перспективи розвитку Філіппін у міжнародних (економічних) відносинах.
72. Перспективи розвитку Франції в міжнародних (економічних) відносинах.

73. Перспективи розвитку Хорватії в міжнародних (економічних) відносинах.

74. Перспективи розвитку Чехії в міжнародних (економічних) відносинах.

75. Перспективи розвитку Чорногорії в міжнародних (економічних) відносинах.

76. Перспективи розвитку Швейцарії в міжнародних (економічних) відносинах.

77. Перспективи розвитку Швеції в міжнародних (економічних) відносинах.

78. Перспективи розвитку Японії в міжнародних (економічних) відносинах.

Приклад оформлення титульного аркуша есе

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

кафедра міжнародного бізнесу
та економічного аналізу

ЕСЕ

на тему: **"Перспективи розвитку Італії в міжнародних відносинах"**

Виконав(ла):
студент(ка) спеціальності
291 "Міжнародні відносини,
суспільні комунікації
та регіональні студії"
групи 6.01.291.010.17.1
Іванова В. В.

Харків, 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

кафедра міжнародного бізнесу
та економічного аналізу

ECE

на тему: **"Перспективи розвитку Італії
в міжнародних економічних відносинах"**

Виконав(ла):
студент(ка) спеціальності
292 "Міжнародні економічні відносини"
групи 6.01.292.010.17.1
Іванова В. В.

Харків, 2018

Приклад оформлення використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Статті	
Один автор	Миронов Ю. Б. Державне регулювання процесу валідації методологій складання банківських рейтингів / Ю. Б. Миронов // Ефективність державного управління. – 2014. – № 39. – С. 231–238.
Два автори	Свидрук І. І. Методи та інструменти управління просуванням інтернет-магазинів / І. І. Свидрук, Ю. Б. Миронов // Торівля, комерція, підприємництво. – 2012. – Вип. 14. – С. 20–24.
П'ять і більше авторів	Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелєвська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2007. – № 1. – С. 25–29.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України : [зі змін. та допов., внесеними Законом України № 2952-VI від 1 лют. 2011 р.]. – Харків : Фактор, 2011. – 118 с.
	Податковий кодекс України : прийнятий Верховною Радою України 2 груд. 2010 р. № 2755-VI : текст із змін. станом на 1 січ. 2012 р. / М-во юстиції України. – Офіц. вид. – Київ : Укрправінформ, 2012. – 455 с.
Електронні ресурси	Миронов Ю. Б. Сильні та слабкі сторони різних показників надійності банківських рейтингів [Електронний ресурс] / Ю. Б. Миронов // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – 2014. – Вип. 6, ч. 5. – С. 26–30. – Режим доступу : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/260.pdf
	Офіційний сайт Європейського Союзу. – Режим доступу : www.europa.eu.com

Зміст

Вступ	3
Змістовий модуль 1. Основи країнознавчих досліджень	
та особливості розвитку країн світу	4
Тема 1. Методологічні основи країнознавчих досліджень	4
Практичне заняття 1. Групування країн	
за різними ознаками.....	4
Тема 2. Геополітика, геостратегія та міжнародні організації	8
Практичне заняття 2. Сучасна геополітична ситуація у світі ...	8
Тема 3. Країни Європи: економіка та міжнародне партнерство	12
Практичне заняття 3. Аналіз сучасного стану країн	
Європи (економіка, демографія, технології)	12
Практичне заняття 4. Особливості	
міжнародного партнерства країн Європи	15
Практичне заняття 5. Порівняльний аналіз умов	
ведення бізнесу у країнах Європи.....	17
Тема 4. Азійські економіки: особливості та розвиток	18
Практичне заняття 6. Особливості розвитку	
та бізнес-середовища азійських країн	18
Практичне заняття 7. Формування рейтингу	
найбільших азійських компаній, що впливають на світовий ринок.....	20
Тема 5. Країни Африки: розвиток та перспективи	24
Практичне заняття 8. Аналіз розвитку країн Африки	24
Тема 6. Розвиток країн Північної та Південної Америки	26
Практичне заняття 9. Аналіз особливостей розвитку	
США та Канади.....	27
Практичне заняття 10. Порівняльний аналіз діяльності	
найбільших американських транснаціональних корпорацій,	
які впливають на міжнародні відносини.....	27
Практичне заняття 11. Аналіз особливостей	
економічного розвитку країн Південної Америки.....	28
Тема 7. Розвиток країн Австралії та Океанії	29
Практичне заняття 12. Аналіз особливостей розвитку	
країн Австралії та Океанії	29

Тема 8. Особливості ведення бізнесу в різних країнах світу.....	31
Практичне заняття 13. Порівняльний аналіз умов	
ведення бізнесу за найбільшими регіонами світу	31
Методичні рекомендації до написання есе.....	34
Методичні рекомендації до виконання	
індивідуального домашнього завдання.....	35
Рекомендована література.....	35
Додатки.....	37

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КРАЇНОЗНАВСТВО

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальностей
291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії",
292 "Міжнародні економічні відносини"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Булкіна** Ірина Анатоліївна

Відповідальний за видання *І. П. Отенко*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2018 р. Поз. № 279 ЕВ. Обсяг 47 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*